

השנים שאחרי וקורבנות משנית: השלכות משפטיות של פגיעה פלילית בילדים

-וחשיבות ייצוג משפטי למזעור הפגיעה

ד"ר דנה פולצ'י

ראש מרכז נסה,
הקריה האקדמית אונו

© כל הזכויות שמורות
אין לעשות שימוש בלשהחומרית אלא היתר בכתב

הליכים משפטיים בעקבות פגיעה פלילית

✦ הליכים פליליים (לרבות אחרי גז"ד)

✦ הליכים משמעתיים אייל שפר

✦ הליכים אזרחיים, לרבות:

✦ הליכים להוצאת צווי הגנה והרחקה

✦ בית משפט למשפחה

✦ מול הרשויות –

שיכון, רווחה, חינוך, צה"ל

התפתחות 1- זכויות ילדים

קורצ'ק: 'לא עולם קטן אלא עולם
ומלאו, לא אדם לעתיד לבוא אלא
אדם כבר עכשיו.'

הש' חשין: "קטן אינו חפץ הניתן
להיטלף מי-א-יד ואלו ככלי-יש-
חפץ-הו. קטן הוא אדם, הוא בן-אדם,
הוא איש - אם את איש קטן בממדיו.
ואיש, אם איש קטן, לכאי בכל לכויותיו
על איש גדול."

התפתחות 1- זכויות ילדים

2.11.91: האמנה לזכויות הילד נכנסה לתוקף

בין העקרונות: שוויון, טובת הילד, ההשתתפות, החיים
ההישרדות וההתפתחות, עקרון הכשרים המתפתחים

ס' 19- הזכות להגנה וחובת המדינה להגן

'המדינות החברות ינקטו אמצעים תחיקתיים, מנהליים, חברתיים וחינוכיים מתאימים, על מנת להגן על הילד מפני אלימות גופנית או נפשית לסוגיהן, ומפני חבלה, פציעה או שימוש לרעה, הזנחה או טיפול רשלני, ניצול או התעללות, ניצול, לרבות מיני, שעה שהוא נתון בטיפול הורים, אפוטרופסים חוקיים או אדם אחר המופקד על הטיפול בו.

ס' 12- הזכות להשתתף בהליכים

- 1" מדינות חברות יבטיחו לילד המסוגל לחוות דעה משלו את הזכות להביע דעה כזו בחופשיות בכל עניין הנוגע לו, תוך מתן משקל ראוי לדעותיו, בהתאם לגילו ולמידת בגרותו של הילד.
2. למטרה זו תינתן לילד הזדמנות להישמע בכל הליך שיפוטי או מנהלי הנוגע לו במישרין או בעקיפין, באמצעות נציג או גוף מתאים, בצורה המתאימה לסדרי הדין שבדין הלאומי." [1]

סעיף 39: שיקום נפגעים כחובת המדינה

מדינות חברות ינקטו בכל האמצעים המתאימים כדי להבטיח שיקום גופני ופסיכולוגי ושילוב מחדש בחברה לילד שהינו קורבן של כל צורה של הזנחה, ניצול, או התעללות, עינויים או כל צורה אחרת של יחס או ענישה אכזריים, בלתי-אנושיים משפילים, או מאבקים מזוינים. שיקום ושילוב מחדש כאמור ייעשו בסביבה המטפחת את בריאות הילד וכבודו העצמי.

התפתחות 2 – זכויות נפגעי עבירה

‘The criminal justice system has long functioned on the assumption that crime victims should behave like good Victorian children – seen but not heard.’

J. Kosinski (KENNA, Petitioner, v. UNITED STATES
2006)

CVRA - Justice for All Act 2004

מעקרונות מרכז נגה:

- לכל נפגע הזכות לכבוד
- לכל נפגע הזכות להשמיע את קולו בפני מערכת המשפט בכל הליך רלוונטי
- לכל נפגע הזכות לקבל כל מידע רלוונטי
- לכל נפגע הזכות לקבל ייעוץ וייצוג משפטיים. ידע משפטי = כח.

חוק זכויות נפגעי עבירה – ס' 4(א)

דרכי התאמה במימוש זכויות נפגע עבירה

4. (א) מתן הזכויות לנפגע עבירה שהוא קטין ייעשה

תוך ביצוע ההתאמות הנדרשות בנסיבות הענין בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו של הקטין, וברוח עקרונות האמנה בדבר זכויות הילד.

- הצעת וועדת רוטלוי: הסדר מיוחד לזכויות קטינים נפגעי עבירה: זכות למידע בלשון מובנת, זכות השתתפות מותאמת, זכות למלווה

הבעיה

---

* הבנת ההליך המשפטי על השלכותיו
והתמודדות עמו

* ידיעה בדבר הזכויות המוקנות לשם מיצוין
(+ בעיות כלכליות/ נפשיות ועוד)

* אכיפת זכויותיו של הילד תהיה תלויה לרוב
בפעולה אקטיבית של אדם מבוגר.

הפתרון

• הכרה מתפתחת בזכויות ילדים
לליווי ולייצוג בהליכים משפטיים
כדרך למזעור פגיעה משנית
ולמיצוי זכויות

• מאבק משפטי ציבורי למען זכויות נפגעי
עבירה (הכשרת אנשי מקצוע, ייזום וקידום

חקיקה)

“Guidelines on justice in matters involving child victims and witnesses of crime.”

Resolution 2005/20

The Economic and Social Council

* יידוע והזכות להישמע * הגנה * פרטיות

* פיצוי

זכויות למידע

- * **You have the right to be informed.** This means you have a right to be told and to know what is happening and to ask questions if you do not understand.
- * They have a right to be told what is happening to the person suspected of breaking the law, who is also called the accused.

חוק זכויות נפגעי עבירה: ס' 8

הבעיה: חוק לא פרואקטיבי. ייצוג = מידע.

נ. ונהיומן. ג.ד. ואי הודעה על הקלה בתנאי מעצר בית
מרכז נגה, הקריה האקדמית אונו

הזכות להישמע

You have the right to be heard and to express views and concerns.

As children grow, they will have more responsibility to make choices that affect their lives.

מכוח חוק זכויות נפגעי עבירה: וועדות שחרורים, קציבת עונש, הסדרי טיעון. תלויה בזכות למידע.

שלא מכוח החוק: חשיפת חומרי חקירה (מינוי בימ"ש-

הזכות להגנה ולביטחון אישי

- * **You have the right to safety.** This means you have a right to feel secure and not be harmed.
- * Make sure that anyone who may harm the child is forced to stay away from the child by court papers called “restraining orders.”

הזכות להגנה

Some children need special help and protection because of the way they have been harmed. This might be so if children have been sexually assaulted. Also, girls and boys may need different things. Special help and protection should be offered to these children.

הזכות להגנה - הרחקת הפוגע מהנפגע

---

* עבודה מול שב"ס – וועדות שחרורים, חופשות

* היחס בין חוק הגנה על הציבור מפני עברייני מין, התשס"ו-2006 לחוק מגבלות על חזרתו של עבריין מין לסביבת נפגע העבירה, התשס"ה.- 2004 (נ.מ., ר. ל, ס.ח.)

לרבות מחירה של 'מסוכנות נמוכה' ופגיעות במשפחה

* בעיה מיוחדת : פוגעים קטינים (מחקר, נוכחות, הרחקה, מ. והסרת איסור פרסום)

* הרחקה במשפט האזרחי (א.ש., משפ' י.)

הגנה על פרטיות

When a child is involved in the justice process, nobody except people who the child trusts has the right to know the child is involved. Adults should keep the child's name private and not give any information that would identify the child.

הגנה על פרטיות

You have the right to privacy. This means you have a right to keep your personal information to yourself. It means other things too.

מאבקים להגנה על פרטיות נפגעי עבירה – נ.א. מכתבי
התראה, חשיפת חומרים בבתמ"ש, פגיעה בפרטיות בתקשורת
ז.ב. ב"ש 20984/07 (מחוזי ב"ש) א.א. נ' מ"י ו'משהו הפקות

הזכות לפיצוי ושיפוי

---

* You have the right to reparation. This means you have a right to receive compensation to help make up for being hurt, to help you recover.

* They have a right to be told whether it is possible to receive compensation to help recover from the harm that was done, either from the person who has broken the law or from the government, and when this is possible, how to receive it.

המענים

---

* בישראל – העדר מענים ממסדיים

ע"פ פ 1281/06 בורשטיין נ' מ"י (16.4.08):

הש' ארבל: 'אמת, טוב היה אם המדינה, על רשויותיה

השונות, היתה נושאת באחריות לשיקומם של נפגעי

עבירה, וזאת בין היתר תוך הבטחה כי אלו מהם

הנזקקים לטיפול פיזי או נפשי עקב פגיעתם, יזכו

לקבלו. ואולם, לצערנו, ולעת הזו, זה אינו המצב.'

בגלל העדר: גוברת חשיבות השגת אמצעי שיקום.

חוק העונשין, תשל"ז-1977 סימן ו' : פיצויים והוצאות
77. פיצוי [תיקון: תש"ם, תשמ"ב, תשמ"ח, תשנ"ג, ק"ת תשנ"ו,
תשס"ג]

(א) הורשע אדם, רשאי בית המשפט לחייבו, בשל כל אחת מן
העבירות שהורשע בהן, לשלם לאדם שניזוק על ידי העבירה סכום
שלא יעלה על 228,000 שקלים חדשים לפיצוי הנזק או הסבל
שנגרם לו.

(ב) קביעת הפיצויים לפי סעיף זה תהא לפי ערך הנזק או הסבל
שנגרמו, ביום ביצוע העבירה או ביום מתן ההחלטה על הפיצויים,
הכל לפי הגדול יותר.

(ג) לענין גביה, דין פיצויים לפי סעיף זה כדין קנס; סכום ששולם או
נגבה על חשבון קנס שיש בצדו חובת פיצויים, ייזקף תחילה על
חשבון הפיצויים.

פיצויים בפלילי – בעיות פרקטיות ועקרוניות

- השמעת קול הנפגע לעניין העונש: עדות, הצהרות נפגע, תסקירי נפגע ומשמעותם האפשרית על פסיקת פיצויים

מ"י נ' נדב (מרץ 2007) 2 X 228,000. פיצויים לילדי נרצח ולא לעזבון

- המרכז לגביית קנסות (משפ' נזרי. ש.א. - עיכוב יציאה)

- י.ק. צירוף הנפגע וזכות ייצוג בערעור על פיצוי

הצהרת נפגע

סעיף 18 לחוק זכויות נפגעי עבירה :

'נפגע עבירה זכאי למסור הצהרה בכתב לגוף החוקר על כל פגיעה ונזק שנגרמו לו בשל העבירה לרבות נזק גוף, נזק נפשי או נזק לרכוש; מסר הנפגע הצהרה כאמור, זכאי הוא שהתובע יביא את הצהרתו לפני בית המשפט'.

פ 5285/06, ע"פ 71329/07 מ"י נ' קליגמן סלבה (מחוזי ת"א)

לאן הולך הכסף?! דברי הש' חיות בבורשטיין

באותם המקרים, כמו בענייננו, בהם משתלם למתלוננים או למתלוננות שהינם קטינים פיצוי... מן הראוי הוא כי בית המשפט הפוסק את הפיצוי או בית המשפט לענייני משפחה אליו יופנה העניין, יקבע הוראות מתאימות באשר להשקעת הכספים שיתקבלו עבור הקטינים בידי אפוטרופסיהם (הטבעיים או הממונים) ובאשר לשימוש שייעשה בהם. כמו כן מן הראוי כי האפוטרופסים או מי שיופקדו על ניהול הכספים כאמור, ימסרו לבית המשפט דיווח מתאים בתוך פרקי זמן קצובים עד הגיע הקטינים לבגירות על אופן הוצאת הכספים. זאת על מנת שניתן יהיה לעקוב ולוודא כי הפיצוי המשתלם אכן משמש את מטרתו ומופנה למימון הטיפול במתלוננים ולשיקומם

במשפט האזרחי

• תביעות נזיקיות:

* השלכת הסדר טיעון על תביעה אזרחית

(ב.)

* ס.ח. ופיצוי תכופ בהליך אזרחי (לזכור:

התיישנות שונה)

* ביטוח תלמידים

הזכות לניהול הליך ולהשתתפות בו

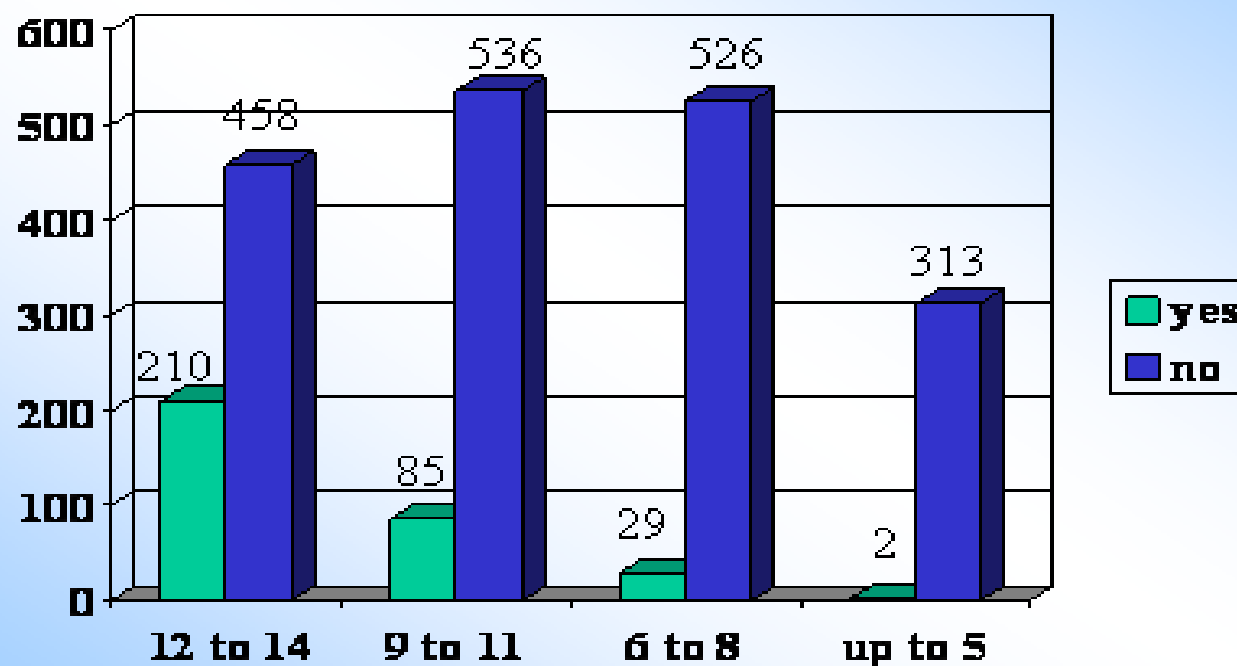

Children of all ages have a right to take a full part in the justice process, unless it is not in their best interest. When a child is a witness, the child's testimony should be respected as true unless it is proved not to be true, and as long as the child understands the questions and has answered without help. The child should not suffer harm or be put at risk because of taking part in this process.

אי העדת ילדים עפ"י חוק הגנת ילדים וסגירת תיקים:
האם אנו באמת מגינים עליהם?

תביעה אזרחית ללא הליך פלילי? מרכז נגה, הקריק האקדמית אונו

Permits to testify – sex offences – the age of the victim

הזכות להליך ללא שיהוי

Make sure that the trial is completed in as short a time as possible, unless a delay is in the child's best interest.

בקשות להקדמת דיונים (ודחיית שירות צבאי)

